וקנסתי מיתה על אדם הראשון מאי [1]ועל מקראיה אמר רבה א"ר יוחנן לא כירושלים של עולם הזה ירושלים של עולם הבא ירושלים של עולם הזה כל הרוצה לעלות עולה של עולם הבא אין עולין אלא המזומנין לה (א) ואמר רבה א"ר יוחנן עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר [2]כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו [א](וא"ר) שמואל בר נחמני א"ר יוחנן ג' נקראו על שמו של הקב"ה ואלו הן צדיקים ומשיח וירושלים צדיקים הא דאמרן משיח דכתיב [3]וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו ירושלים דכתיב [4]סביב שמונה עשר אלף ושם העיר מיום ה' שמה אל תקרי שמה אלא שמה א"ר אלעזר עתידין צדיקים שאומרים לפניהן קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה שנאמר [5]והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה להגביה את ירושלים ג' פרסאות למעלה שנאמר [6]וראמה וישבה תחתיה מאי תחתיה כתחתיה ומאי דהאי תחתיה תלתא פרסי הויא אמר רבה אמר לי ההוא סבא לדידי חזי לי ירושלים קמייתא ותלתא פרסי הויא ושמא תאמר יש צער לעלות ת"ל [7]מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם אמר רב פפא ש"מ האי עיבא תלתא פרסי מידלי אמר רבי חנינא בר פפא בקש הקדוש ברוך הוא לתת את ירושלים במדה שנאמר [8]ואומר אנה אתה הולך ויאמר אלי למוד את ירושלים לראות כמה רחבה וכמה ארכה אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע הרבה כרכים בראת בעולמך של אומות העולם ולא נתת מדת ארכן ומדת רחבן ירושלים ששמך בתוכה ומקדשך בתוכה וצדיקים בתוכה אתה נותן בה מדה מיד [9]ויאמר אליו רוץ דבר אל הנער הלז לאמר פרזות תשב ירושלם מרוב אדם ובהמה בתוכה אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלם אלף טפף גינואות אלף קפל מגדלים אלף [ב]ליצוי בירניות אלף ושני שילה טוטפראות וכל אחת ואחת הויא כצפורי בשלוותה תניא א"ר יוסי אני ראיתי צפורי בשלוותה והיו בה מאה ושמונים אלף שווקים של מוכרי ציקי קדירה [10]והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים פעמים מאי שלש ושלשים פעמים א"ר לוי (ב) אמר רב פפי משום ר' יהושע דסכני אם ג' ירושלים הן כל אחת ואחת יש בה שלשים מדורין למעלה אם שלשים ירושלים הן כל אחת ואחת יש בה שלשה מדורין למעלה:

איתמר ספינה רב אמר כיון שמשך כל שהוא קנה ושמואל אמר [א]לא קנה עד שימשוך את כולה לימא כתנאי [ג ב]כיצד במסירה אחזה בטלפה בשערה באוכף שעליה בשליף שעליה בפרומביא שבפיה בזוג שבצוארה קנאה כיצד [ג]במשיכה קורא לה והיא באה או שהכישה במקל ורצתה לפניו [ד]כיון שעקרה יד ורגל קנאה רבי אחי ואמרי לה ר' אחא אומר עד שתהלך מלא קומתה לימא רב דאמר כתנא קמא ושמואל דאמר כרבי אחא אמר לך רב אנא דאמרי אפילו לרבי אחא עד כאן לא קאמר רבי אחא אלא בבעלי חיים דאע"ג דעקרה יד ורגל ברוכתה קיימא אבל ספינה כיון דנדה בה פורתא נדה לה כולה ושמואל אמר אנא דאמרי אפי' כתנא קמא עד כאן לא קאמר תנא קמא אלא בבעלי חיים דכיון דמיעקרא יד ורגל אידך למיעקר קיימא אבל ספינה אי משיך לה כולה אין אי לא לא לימא כהני תנאי דתניא [ד]ספינה נקנית במשיכה ר' נתן אומר ספינה ואותיות נקנות במשיכה

ובשטר

וקנסתי מיתה. והיינו תוסיף הקבר שהוא חלול כמו תוף: **נקראו על שמו.** שיהא שמם ה': **אל תקרי.** ה' שָׁמָּה אלא ה' שְׁמָהּ: **לומר לפניהם.** מלאכים יאמרו: **שמע מינה.** מדקמדמי עיבא להעלאת ירושלים דהוי עיבא תלתא פרסי: **מידלי.** מארעא: **למוד את ירושלים.** לעשותה קטנה: **פרזות תשב ירושלים.** מה פרזות הללו אין להן שיעור בבנין ישובן אלא כמה שרוצין בונין אף ירושלים כן: **אמר ריש לקיש.** ירושלים דהויא תלתא פרסי עתיד הקב"ה להוסיף בה מגדלים באלף פעמים בחשבון קפל ובינאות באלף פעמים טפף. כל הני גימטריאות הן והאי דהאריך בסימנין כי האי גוונא היינו משום דלשון הגון הוא בעירס בלא חשבון ויסד החשבון בתיבה המתפעלת: **אלף ושני שילה.** שנים ואלף פעמים בחשבון בגימטריא שילה: **ליצוי.** גימטריא הוא: **טוטפראות.** קטנים מבירניות: הכי גרסינן **ק"פ אלף שווקים של מוכרי ציקי קדירה.** מין מאכל: **שלש ושלשים פעמים.** פשטיה דקרא מיירי בתאים והכא יתורא דכתיב פעמים קדריש דמשמע ג' ירושלים ובכל אחת שלשים פעמים זו למעלה מזו אי נמי פעמים אשלש קאי והכי קאמר שלש פעמים זה ע"ג זה בשלשים (ג): **אם ירושלים.** דלעולם הבא גדולה באורך כשלש ירושלים שהיתה כבר: **כל אחת ואחת יהו בה.** בכל בית ובית שלשים מדורות למעלה זה על גב זה: **איתמר ספינה.** מאימתי תהא קנויה ללוקח שלא יוכל מוכר לחזור בו דהא במטלטלין אין מעות קונות אלא משיכה או רשותו: **כל שהוא.** טפח או חצי טפח: **עד שימשוך את כולה.** שיהא סוף הספינה במקום שהיה ראשה עומד דהיינו שעקרה כולה חוץ למקומה: **כיצד.** בהמה גסה נקנית במסירה (ד)[דתנן בפרק ראשון דקדושין (כה:) בהמה גסה נקנית במסירה] והדקה במשיכה וסברא בעלמא הוא דהא אורחה בהכי והא אורחה בהכי: **אחוז.** הלוקח: **בטלפה.** ברגלה במצות המוכר: **ובשליף.** אמתחת וקשור לבהמה ואע"פ שלא הזיזה ממקומה קנאה: **כיצד.** דקה נקנית במשיכה: **יד ורגל.** היינו משיכה כל שהוא כרב: **מלא קומתה.** דהיינו עקירת ארבע רגליה: **ברוכתה קיימא.** גוף הבהמה לא זזה ממקומה שהרי נשען על אידך יד ורגל שלא עקרה: **נדה כולה.** גם ראשה השני נמשך ממקום שהיה שם: **אידך.** יד ורגל נמי למיעקר קיימי וכמי שהיא עוקרת דמי והיכא דעקרה ארבעתן היינו עקירת כולה חוץ למקומה אבל ספינה דכי עקר לה משהו לא ממילא מיעקר כולה ממקומה הלכך אי משיך לה כולה קני ואי לא לא: **לימא.** רב ושמואל כהני תנאי דלקמן: **ואותיות.** שטר חוב שמוכרו או נותנו לחבירו כדי לקנות את השטר ואת החוב שכתוב בו קני ליה במשיכה כשיבא לידו שימסור[ו] לו המוכר:

ובשטר

(ד) **טפף** גינאות. פי' גינות שוות שבנויות בנין שוה שאין תוספת ומגרעת בזה ובזה כמו הלוך וטפוף תלכנה (ישעיה ג) וכמו (יומא דף מח.) מדה לא מחוקה ולא גדושה שנקראת טפופה: **קפל** מגדלין. קפל הן עמודין (ה) שוין למגדלין ובנין גבוה כדאמר באגדת ויקרא קפלאות של ברזל מה עמודים קפלאות מלמעלה ובסיסאות מלמטה והן באמצע כך פרשיות (ו) נדרשות לפניהם ולאחריהם: **אחוזה** בטלפה. פריב"א דמסירה בעינן מיד ליד ומייתי ראיה מפ"ק דב"מ (דף ח: ושם) דאמר מאי לשון מסירה כאדם שמוסר דבר לחבירו ואמר נמי התם מסירה מחבירו קנה במציאה ובנכסי הגר לא קנה דמאן מסר ליה למיקני משמע דבעינן מסירה מיד ליד ואין נראה דהא קתני הכא אחוזה בטלפה משמע דבעצמו אחוזה ורבינו שמואל פירש נמי אחוזה בטלפה במצות המוכר ועוד דאמר לקמן גבי מסירה כל היכא דאמר ליה לך חזק וקני כ"ע ל"פ דקנה ואי בעינן מסירה מיד ליד לא הו"ל למימר לך חזק וקני אלא תא חזק וקני והאי דאמר בבבא מציעא (שם) כאדם המוסר דבר לחבירו היינו שאומר לו לך חזק וקני והא דאמר במציאה ונכסי הגר מאן מסר ליה היינו מי יאמר לו לך חזק וקני דליקני באחיזה בעלמא: **אע"ג** דעקרה יד ורגל ברוכתה קיימא. וא"ת אמאי נקט מלא קומתה כיון דסגי בעקירת שתי ידים ושתי רגלים ויש לומר דעקירת ידיה ורגליה קרי מלא קומתה:

מסורי

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצח סעיף ז:

ג ב טוש"ע ח"מ סי' קצז סעי' א בהגה"ה וסי' קצח סעיף ח:

ד ג ד מיי' שם פ"ג הל' ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קצו סעיף ג:

* * *

רבינו גרשום

וקנסתי מיתה על אדם. היינו ונקבין בך כלומר בבריה ביום מיתה: שיתקראו על שמו. ה' ממש יקראו להם. אל תקרי ה' שמה אלא ה' שְׁמָהּ: ותלת פרסי הות. בארכה: אמר רב פפא ש"מ. מדקמדמי עיבא להעלאת ירושלים דהאי עיבא תלת פרסי מידלי מארעא: פרזות תשב ירושלים מה פרזות הללו שאין להם שיעור בבנין ישובן אלא כמה שרוצין האנשים כך ירושלים לא תהיה לה שיעור: אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלים אלף קפל מגדלים אלף טפף גינאות וכו'. כל התיבות הללו בגימטריא הן שכל אות ואות כעין שהוא עולה בגימטריא כך אלף פעמים יהיה מדתה על כל פעם ופעם תלת פרסי וכן כל הני אותיות הללו עושין לחשבון הזה על כל אות ואות אלף פעמים וכל פעם ופעם תלת פרסי: והיו בשוק אחד פ' אלף מוכרי ציקי קדירה לבד משאר העם. וכן יהיה לכל תלת פרסי ותלת פרסי: אם שלש ירושלים הן. לעתיד יהיה לכל ירושלים וירושלים ל' מדורין זו למעלה מזו מפני רב בני אדם: ואם ל' ירושלים הן וכו'. שלשה מדורין זה על גב זה: המוכר ספינה לחבירו. כיון שמשך בה כל שהוא אפי' ראשה האחד במים קנה: אחוזה בטלפה. שמסר לה ואחזה בטלפי הבהמה ובשליף שעליה אותו משוי שמשימין על גבה: אע"פ שלא הזיזה. לבהמה: לימא רב דאמר. כיון שמשך בה כל שהוא קנאה הוא דאמר כת"ק דאמר כיון דעקרה יד ורגל קנאה: ואע"ג דעקרה יד או רגל. אינך רגלים ברוכתא קיימין ולא הויא משיכה עד שתהלך מלא קומתה: אבל ספינה כיון דנייד לה פורתא. במים נייד לה כולה והויא משיכה מעליא: אידך נמי למיעקר קיימא. וכמו דעקר לה מכל וכל דמי והויא משיכה מעליא: אבל ספינה. דלא ממילא למיעקר קיימא אי משיך לה כולה קנאה ואי לא לא: ואותיות. כלומר שנותן אדם לחבירו שטרות כדי למיקני בהם כיון שמשכן קנאם:

מסורת הש"ס

א) [ילקוט ירמיה כג. רמז ד"ש איתא א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן], ב) ס"א ולצורי, ג) קידושין כה: ע"ש [תוספתא דקידושין פ"א ע"ש], ד) [תוספתא דקידושין פ"א], ה) כ"ה בדפו"י, ו) נ"ל שימסור. מהרש"א אולם עיין קרני ראם.

* * *

תורה אור השלם

1 וּבָרָא יְיָ עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנֹגַהּ אֵשׁ לֶהָבָה לָיְלָה כִּי עַל כָּל כָּבוֹד חֻפָּה: ישעיהו ד ה

2 כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו: ישעיהו מג ז

3 בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה שְּׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרְאוֹ יְיָ צִדְקֵנוּ: ירמיהו כג ו

4 סָבִיב שְׁמֹנָה עָשָׂר אָלֶף וְשֵׁם הָעִיר מִיּוֹם יְיָ שָׁמָּה: יחזקאל מח לה

5 וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַםִ קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ כָּל הַכָּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלָםִ: ישעיהו ד ג

6 יִסּוֹב כָּל הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלִָם וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד שַׁעַר הַפִּנִּים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ: זכריה יד י

7 מִי אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה וְכַיּוֹנִים אֶל אֲרֻבֹּתֵיהֶם: ישעיהו ס ח

8 וָאֹמַר אָנָה אַתָּה הֹלֵךְ וַיֹּאמֶר אֵלַי לָמֹד אֶת יְרוּשָׁלִַם לִרְאוֹת כַּמָּה רָחְבָּהּ וְכַמָּה אָרְכָּהּ: זכריה ב ו

9 וַיֹּאמֶר אֵלָו רֻץ דַּבֵּר אֶל הַנַּעַר הַלָּז לֵאמֹר פְּרָזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלִַם מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ: זכריה ב ח

10 וְהַצְּלָעוֹת צֵלָע אֶל צֵלָע שָׁלוֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים פְּעָמִים וּבָאוֹת בַּקִּיר אֲשֶׁר לַבַּיִת לַצְּלָעוֹת סָבִיב סָבִיב לִהְיוֹת אֲחוּזִים וְלֹא יִהְיוּ אֲחוּזִים בְּקִיר הַבָּיִת: יחזקאל מא ו

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא המזומנין לה שנאמר ועל מקראיה ואמר רבה: (ב) שם א"ר לוי ואיתימא א"ר פפי משום: (ג) רשב"ם ד"ה שלש ושלשים וכו' בשלשים ירושלים הס"ד: (ד) תוס' ד"ה טפף. נ"ב פי' כערוך ערך טפף: (ה) ד"ה קפל וכו' עמודין חזקים עשוין למגדלין ולבנין גבוה כדאמר באגדת. נ"ב אגדת תורת של כל קפלת: (ו) בא"ד פרשיות של תורה נדרשות:

* * *

מוסף רש"י

בשערה. כגון שיער שבראש הסוס (קדושין כב:). בשליף. תסכור (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones